FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT PAOLO MENGOZZI

föredraget den 18 juli 2007 [1]

1. Detta mål rör en talan enligt artikel 226 EG som Europeiska gemenskapernas kommission väckt mot Konungariket Sverige om fastställande av att denna medlemsstat har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 90 andra stycket EG genom att tillämpa interna skatter och avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar handeln med öl, som är en vara som huvudsakligen tillverkas i Sverige, från handeln med vin, som huvudsakligen importeras från andra medlemsstater.

I — Den omtvistade nationella lagstiftningen

2. I Sverige beräknas alkoholskatten [2] på grundval av dryckernas verkliga alkoholhalt uttryckt i volymprocent.

3. Av handlingarna i målet framgår att vid tiden för Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen år 1995 var skatten på öl med en alkoholhalt över 3,5 volymprocent (starköl) [3] och skatten på vin med en alkoholhalt på cirka 11 volymprocent i det närmaste densamma.

4. Genom beslut av riksdagen sänktes den 1 januari 1997 punktskatten på öl. Enligt vad den svenska regeringen har uppgett i svaromålet var skälet till sänkningen att det fanns ett behov av att motverka den ökning av gränshandeln med öl med Danmark som hade uppstått, till följd av den skillnad i beskattning av öl som förelåg i de två länderna, kort tid efter det att Sverige blivit medlem av Europeiska unionen.

5. Kommissionen ansåg att det var tveksamt huruvida det punktskattesystem för öl

1 — Originalspråk: italienska.

2 — Enligt 1 kap. 3 § alkohollagen (1994:1738) förstås med alkoholdryck en dryck som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol. Alkoholdrycker delas enligt lagen in i spritdrycker, vin, starköl och öl.

3 — Se definitionen i 1 kap. 6 § alkohollagen.

och vin som förelåg efter 1997 års ändring var förenligt med artikel 90 andra stycket EG. Efter påtryckningar från kommissionen beslutade riksdagen därför att sänka punktskatten på vin. Sänkningen trädde i kraft den 1 december 2001.

6. Enligt det nuvarande systemet, som följer av 2 och 3 §§ alkoholskattelagen, [4] tas skatt ut på tillverkning och konsumtion av öl och vin i enlighet med följande.

7. Punktskatt tas ut per liter öl med 1,47 kronor för varje volymprocent alkohol. För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas punktskatt ut med 0 kronor (2 § alkoholskattelagen).

8. Skatt tas ut per liter vin med ett fast belopp, som ökar i förhållande till dryckens alkoholhalt i enlighet med följande:

7,58 kronor för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent,

11,20 kronor för drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent,

15,41 kronor för drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent,

22,08 kronor för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent, och

45,17 kronor för drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent.

9. För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor (2 § alkoholskattelagen).

10. I Sverige omfattas detaljhandel med vin, starköl och spritdrycker av ett lagstadgat monopol. Innehavare av monopolet är det av svenska staten helägda Systembolaget Aktiebolag (nedan kallat Systembolaget).

4 — Lag (1994:1564) om alkoholskatt, av den 15 december 1994.

II — Det administrativa förfarandet

11. Efter det att kommissionen mottagit klagomål om att det svenska systemet för punktskatter på öl och vin var diskriminerande, skickade kommissionen den 28 februari 2000 en första formell underrättelse till Konungariket Sverige. Kommissionen hävdade i denna skrivelse att det utifrån de uppgifter som den förfogade över förelåg anledning att anta att detta system stred mot artikel 90 EG, eftersom vin beskattades högre än öl, både i absoluta tal och uttryckt i andelen skatt av varans försäljningspris. Beskattningen medförde enligt kommissionen en låsning av konsumtionsvanorna, genom att den befäste den fördel som öl – en inhemsk vara – har, och genom att den minskade den potentiella försäljningen av vin – en vara som importeras från andra medlemsstater.

12. Konungariket Sverige besvarade underrättelsen i två skrivelser av den 10 maj respektive den 20 november 2000. Medlemsstaten anförde i dessa att det inte strider mot artikel 90 EG att tillämpa ett skattesystem enligt vilket skatten relateras till alkoholhalten i drycken. Medlemsstaten förklarade sig emellertid beredd att överväga en sänkning av skatten på vin så att skatten per volymprocent vin överensstämde med skatten per volymprocent öl. Härigenom skulle den relation mellan ölskatten och vinskatten som gällde före den 1 januari 1997 återställas.

13. Den svenska regeringen delgavs den 19 juni 2001 ett motiverat yttrande, på vilket den svarade i två skrivelser, av den 13 juli respektive den 17 december 2001. Regeringen meddelade i den senare skrivelsen att vinskatten hade sänkts med 18,8 procent med verkan från den 1 december 2001.

14. Kommissionen ansåg att det svenska skattesystemet var diskriminerande även efter denna sänkning och delgav därför den 1 juli 2002 Konungariket Sverige en kompletterande formell underrättelse, vilken denna stat besvarade i skrivelse av den 24 september 2002.

15. Den 9 juli 2004 delgav kommissionen den svenska regeringen ett kompletterande motiverat yttrande och anmodade denna att inom två månader vidta nödvändiga åtgärder för att följa yttrandet.

16. Efter att ha beviljats förlängning av denna frist bestred den svenska regeringen i en skrivelse till kommissionen av den 7 oktober 2004 att fördragsbrott förelåg.

III — Förfarandet vid domstolen och parternas yrkanden

17. Kommissionen väckte talan i målet genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 14 april 2005.

18. Domstolens ordförande tillät genom beslut av den 16 september 2005 Republiken Lettland att intervenera i målet till stöd för Konungariket Sveriges yrkanden.

19. Sedan Konungariket Sverige i skrivelse av den 4 april 2006 begärt att målet skulle avgöras av den stora avdelningen, hänsköts målet till den avdelningen i enlighet med artikel 44.3 i domstolens rättegångsregler.

20. Både kommissionen och Konungariket Sverige yttrade sig vid förhandlingen den 8 maj 2007.

21. Kommissionen har yrkat att domstolen skall

— fastställa att Konungariket Sverige har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 90 andra stycket EG genom att tillämpa interna skatter som är av sådan art att de indirekt skyddar öl som är huvudsakligen tillverkat i Sverige från vin som är huvudsakligen importerat från andra medlemsstater, och

— förplikta Konungariket Sverige att ersätta rättegångskostnaderna i målet.

22. Konungariket Sverige har yrkat att domstolen skall

— ogilla talan, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

23. Republiken Lettland har yrkat att domstolen skall

— ogilla talan.

IV — Rättslig bedömning

A — *Parternas argument*

24. Kommissionen anser att de omtvistade svenska skattereglerna är diskriminerande och har en skyddande verkan för handeln med öl, en vara som huvudsakligen tillverkas inom landet, till nackdel för handeln med vin, en vara som huvudsakligen importeras från andra medlemsstater. Skattereglerna strider därmed mot artikel 90 andra stycket EG.

25. Kommissionen har påpekat att skatten per volymprocent alkohol för vin med en genomsnittlig alkoholhalt är cirka 20 procent högre än den som tas ut på öl. Skatteskillnadens betydelse för varornas slutliga försäljningspris förstärks dessutom av att mervärdesskatt utgår på varorna med 25 procent och beräknas på försäljningspriset inklusive alkoholskatt.

26. Enligt kommissionen råder det ett konkurrensförhållande mellan starköl (som har en alkoholhalt över 3,5 volymprocent) och vin i mellankategorin, med en alkoholhalt på mellan 8,5 och 15 volymprocent [5] i prisintervallet 49–70 kronor. [6] Eftersom båda varorna omfattas av det statliga detaljhandelsmonopolet, konkurrerar de med varandra på samma inköpsställen, det vill säga Systembolagets försäljningsställen och restauranger och näringsställen med särskild licens. Det faktum att konsumenterna måste inhandla både starköl och vin på Systembolaget är enligt kommissionen en omständighet som förstärker utbytbarheten mellan varorna.

27. Kommissionen anser att skattereglerna avseende öl och vin medför en minskning av den potentiella konsumtionen av vin och har en skyddande verkan, åtminstone indirekt, för handeln med öl.

28. Kommissionen anser att det av den statistik som den åberopat [7] framgår att skattepåslaget på de aktuella varorna påverkar konsumenternas beteende. Denna statistik visar närmare bestämt att ölförsäljningen år 1997, det år ölskatten sänktes, ökade, medan vinförsäljningen sjönk det året.

5 — I de beräkningar som kommissionen har åberopat till stöd för sina påståenden har den som exempel använt sig av ett vin med en alkoholhalt på 12,5 volymprocent.

6 — Prisintervallet har nämnts uttryckligen endast i repliken. I ansökan hänför sig kommissionen endast allmänt till ”billiga lättviner” och ”billiga bordsviner”.

7 — Kommissionen grundar sig huvudsakligen på försäljningsstatistik som Systembolaget publicerat på Internet.

År 2002, i direkt anslutning till att vinskatten sänktes, noterades dessutom den största ökningen av vinförsäljningen under hela perioden 1995–2004.

29. Kommissionen har anfört att skattens inverkan på det slutliga försäljningspriset för viner med en alkoholhalt på mellan 8,5 och 15 volymprocent är särskilt stor i prisintervallet 41–70 kronor, vilken varukategori svarar för cirka 80 procent av den totala vinförsäljningen. Punktskattens inverkan på det slutliga försäljningspriset för dessa viner är dessutom betydligt större än punktskattens inverkan på det slutliga försäljningspriset för öl i den mest sålda kategorin, oavsett vilken volym som används som utgångspunkt för beräkningen. [8]

30. Konungariket Sverige har inte bestritt kommissionens påståenden att öl är en huvudsakligen inhemsk vara och vin en huvudsakligen importerad vara, att det finns en skillnad i reglerna för beskattning av öl och vin och, slutligen, att öl och vin i viss mån konkurrerar med varandra. [9]

Enligt Konungariket Sverige är dessa båda varor emellertid inte till fullo ut utbytbara med varandra och det är oklart vilka vin- och ölkategorier som konkurrerar med varandra i den mening som avses i artikel 90 andra stycket EG. [10]

31. Den svenska regeringen har med stöd av Republiken Lettland emellertid hävdat att de omtvistade skattereglerna inte har till syfte eller verkan att indirekt skydda tillverkningen av öl från konkurrensen från vin och att det följaktligen inte föreligger något åsidosättande av artikel 90 andra stycket EG.

32. Enligt nämnda regering följer det av domstolens rättspraxis att ett sådant åsidosättande inte kan anses ha konkretiserats annat än om det visats att den ifrågasatta pålagan inverkar på konkurrensförhållandet mellan varorna i fråga, genom att den minskar den potentiella konsumtionen av den importerade varan till förmån för den konkurrerande inhemska varan. Det är härvid nödvändigt att beakta att varorna har olika försäljningspriser samt skattens inverkan på försäljningspriset, för att bedöma om skillnaden i skattepåslag är så stor att den kan antas påverka konsumenternas val av vara.

8 — Kommissionen har i ansökan jämfört skattens inverkan på det slutliga priset för en flaska (75 cl för vin och 33 cl för öl), en liter och ett glas (15 cl för vin och 33 cl för öl) av respektive dryck.

9 — Den svenska regeringen anser att det råder ett konkurrensförhållande mellan de mest sålda starkölen och de vanligaste och billigaste vinerna med en alkoholhalt på cirka 11 volymprocent.

10 — Konungariket Sverige har i sin duplik anfört att det är oklart hur starkt och entydigt konkurrensförhållandet mellan de två varorna är.

33. Den svenska regeringen anser att en jämförelse mellan det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för en liter starköl i den kategori som säljer bäst och en liter vin [11] med en alkoholhalt på cirka 11 volymprocent i den billigaste kategorin, som är den som säljer bäst, ger vid handen att skillnaden i skattepåslag inte är så stor att den kan antas påverka konsumenternas beteende. Även om vin beskattades enligt den punktskattesats som tillämpas för öl skulle vin vara dubbelt så dyrt som öl. Den svenska och den lettiska regeringen gör mot bakgrund av dessa uppgifter gällande att kommissionen inte har visat att det svenska skattesystemet har en sådan verkan att det skyddar tillverkningen av öl från konkurrensen från vin. Republiken Lettland har dessutom påpekat att det av statistiken framgår att vinkonsumtionen i Sverige ökade mer än ölkonsumtionen under perioden 1997–2004.

34. Den svenska regeringen delar kommissionens uppfattning att de svenska konsumenterna är känsliga för variationer i varornas pris. Att konsumenterna reagerar på en prissänkning genom en ökad konsumtion påvisar emellertid inte, enligt denna regering, att konsumenten ändrar sitt beteende vad gäller valet mellan olika typer av alkoholdrycker. Den lettiska regeringen har anfört att efterfrågan på varorna i fråga är relativt oelastisk i förhållande till prisvariationer och att priset inte förefaller vara en avgörande faktor i konsumenternas val.

35. Enligt den svenska regeringen är den försäljningsstatistik från Systembolaget som kommissionen åberopat ofullständig, eftersom den dels inte omfattar den försäljning som sker på restauranger och andra näringsställen, dels inte gör det möjligt att fastställa vad som specifikt gäller försäljningen av viner i den kategori som konkurrerar med starköl. Konungariket Sverige har i svaromålet återgett en tabell över försäljningen av varorna i fråga under perioden 1996–2004. Tabellen utgör en sammanställning av Systembolagets statistik samt uppgifter från Skatteverket och Svenska Bryggareföreningen. [12]

36. Den svenska regeringen har med stöd av den lettiska regeringen sammanfattningsvis

11 — Kommissionen har i sin replik gjort gällande att den lämpligaste prisjämförelsen ur konsumenternas perspektiv är den som utgår från en referenskvantitet motsvarande ett glas vin och ett glas öl. Kommissionen har ifrågasatt lämpligheten i den svenska regeringens jämförelse som avser priset per liter. Den svenska regeringen anser å sin sida att det är oklart vilka slutsatser som kan dras av den av kommissionen föreslagna jämförelsen.

12 — Denna statistik grundas på uppgifter som inte är allmänt tillgängliga men som den svenska regeringen har tillhandahållit i dupliken.

hävdat att kommissionen inte har visat att det svenska skattesystemet i fråga har en skyddande verkan och att det därmed inte heller är visat att det påstådda åsidosättandet av artikel 90 andra stycket EG föreligger.

B — *Bedömning*

37. Artikel 90 första stycket har följande lydelse:

”Ingen medlemsstat skall, direkt eller indirekt, på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor.”

38. I artikel 90 andra stycket föreskrivs följande:

”Vidare skall ingen medlemsstat på varor från andra medlemsstater lägga sådana interna skatter eller avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar andra varor.”

39. Det följer av domstolens fasta rättspraxis att artikel 90 EG, som helhet betraktad, har till syfte dels att säkerställa den fria rörligheten för varor mellan medlemsstaterna under normala konkurrensförhållanden, genom avskaffande av varje form av skydd som kan följa av en diskriminerande tillämpning av interna skatter eller avgifter i förhållande till varor från andra medlemsstater, dels att garantera att de interna skatterna eller avgifterna är fullständigt neutrala när det gäller konkurrensen mellan inhemska varor och importerade varor. [13] För att uppnå detta förbjuds i första stycket varje skattebestämmelse som medför att importerade varor, oavsett på vilket sätt, beskattas högre än liknande inhemska varor. Enligt rättspraxis är syftet med andra stycket däremot att hindra varje form av indirekt skattemässig protektionism avseende importerade varor som, utan att vara varor som liknar inhemska varor i den mening som avses i första stycket, ändå delvis, indirekt eller potentiellt står i ett konkurrensförhållande till de nationella varorna. [14]

40. För att avgöra huruvida ett visst nationellt skattesystem är förenligt med förbudet mot diskriminerande skatter och avgifter i

13 — Se, till exempel, dom av den 9 juli 1987 i mål 356/85, kommissionen mot Belgien (REG 1987, s. 3299 svensk specialutgåva, volym 9, s. 147), punkt 6, och av den 11 juli 1988 i mål 323/87, kommissionen mot Italien (REG 1988, s. 2275), punkt 7.

14 — Se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 april 1968 i mål 27/67, Fink-Frucht (REG 1968, s. 298). Se även, bland annat, dom av den 27 februari 1980 i mål 168/78, kommissionen mot Frankrike (REG 1980, s. 347), punkt 6, och domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 7.

artikel 90 EG måste det göras en komplicerad bedömning, som är uppdelad i flera led.

41. Vid denna bedömning skall först undersökas hur de inhemska och importerade varor som omfattas av systemet *förhåller sig till varandra*.

42. I första stycket i artikel 90 EG uttrycks detta på så sätt att varorna skall vara liknande medan det för tillämpning av andra stycket enligt domstolen krävs att det råder ett konkurrensförhållande. Det är tillräckligt att konkurrensförhållandet endast är delvist, indirekt eller potentiellt, under förutsättning att konkurrensförhållandet inte är tillfälligt utan varaktigt och klarlagt. [15]

43. Domstolen har dessutom slagit fast att det, vid bedömningen av om det föreligger ett konkurrensförhållande i den mening som avses i artikel 90 andra stycket EG, är nödvändigt att ”inte bara ta hänsyn till den aktuella marknadssituationen, utan även de möjligheter till utveckling som ges inom ramen för den fria rörligheten för varor på gemenskapsnivå och de nya möjligheter att ersätta produkter som kan uppstå genom en intensifierad handel, för att på så sätt till fullo ut kunna utveckla de kompletterande dragen i medlemsstaternas ekonomier”. [16]

44. Med beaktande av dessa omständigheter har domstolen slagit fast att öl och vin ”kan ersätta varandra i viss omfattning” då de, enligt domstolen, i viss utsträckning kan uppfylla samma behov. [17] Denna bedömning gjordes i ett mål i vilket domstolen hade att pröva huruvida Förenade kungarikets skatteregler för vin var förenliga med fördraget och har därefter bekräftats i en senare dom beträffande i Belgien tillämpade mervärdesskattesatser för öl och vin. [18]

45. Även om domstolen slagit fast att det föreligger ett konkurrensförhållande mellan öl och vin har den inte försummat att framhålla de betydande skillnaderna mellan de båda varorna vad gäller deras kvalitativa egenskaper (i första hand skillnaden i alkoholhalt), produktionsmetoderna (vin är hu-

15 — Domen i det ovannämnda målet Fink-Frucht. Det finns emellertid en tendens i rättspraxis att inte tillmäta distinktionen mellan begreppen liknande varor och konkurrerande varor någon större betydelse utan i stället göra en helhetsbedömning utifrån artikel 90 EG. Domstolen har i flera domar avstått från att kvalificera varorna i fråga som liknande eller konkurrerande och nöjt sig med att konstatera att det finns ett åtminstone potentiellt eller indirekt konkurrensförhållande mellan dessa. Se, för ett liknande resonemang, domstolens domar av den 27 februari 1980 i det ovannämnda målet 168/78, kommissionen mot Frankrike, mål 169/78, kommissionen mot Italien (REG 1980, s. 385) och mål 171/78, kommissionen mot Danmark (REG 1980, s. 447). För en på senare tid meddelad dom, se exempelvis dom av den 18 april 1991 i mål C-230/89, kommissionen mot Grekland (REG 1991, s. I-1909).

16 — Dom av den 27 februari 1980 i mål 170/78, kommissionen mot Förenade kungariket (REG 1980, s. 417; svensk specialutgåva, volym 5, s. 19), punkt 6.

17 — Domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Förenade kungariket, punkt 14.

18 — Domstolen ansåg att förhållandena på den belgiska marknaden inte var så speciella att det motiverade en annan bedömning än den som gjorts avseende den brittiska marknaden. Se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 11.

vudsakligen en jordbruksvara och som sådan utsatt för påverkan av olika klimatfaktorer medan öl är en huvudsakligen industriell vara) och varornas prisstruktur. Dessa skillnader samt de mycket stora variationerna hos viner vad gäller deras egenskaper, kvalitet och pris, har föranlett domstolen att slå fast att det i skattehänseende relevanta konkurrensförhållandet mellan öl och vin enbart avser ”de viner som är lättast att få tillgång till för den stora allmänheten, [det vill säga] i regel de lättaste och billigaste vinerna”. [19]

46. Det är i förevarande mål ostridigt mellan parterna att vin är en huvudsakligen importerad vara och att öl är en huvudsakligen inhemsk vara.

47. Den svenska regeringen har inte heller bestritt kommissionens påstående att den svenska marknaden inte är av sådan beskaffenhet att ett konkurrensförhållande, av det slag som domstolen tidigare funnit, inte kan föreligga mellan de billigaste vinerna och starköl, vilka har de största andelarna av respektive marknad. Även om parterna har något skilda uppfattningar om avgränsningen av den vinkategori som faktiskt konkurrerar med öl på den svenska marknaden, både vad gäller alkoholhalten (8,5–15 volymprocent enligt kommissionen och 11 volymprocent enligt den svenska regeringen) och prisintervallet, är de i princip överens om att varorna i fråga i viss mån är utbytbara mot varandra.

48. Det första rekvisitet för tillämpning av artikel 90 andra stycket EG är således uppfyllt.

49. För att avgöra huruvida ett visst nationellt skattesystem är förenligt med artikel 90 EG krävs dessutom att det görs en jämförelse av de skatteregler som gäller för respektive vara, för att få klarhet i huruvida det finns en skillnad i skattepåslag och i så fall vilket belopp denna skillnad uppgår till.

50. Det kan, när varorna såsom i förevarande fall har sådana egenskaper att de framstår som väsentligt olika, om än delvis utbytbara mot varandra, i vissa fall vara förenat med särskilda svårigheter att fastställa kriterier som gör det möjligt att göra en korrekt jämförelse.

51. Domstolen ansåg i sin dom angående skattereglerna för vin i Förenade kungariket

19 — Dom av den 12 juli 1983 i mål 170/78, kommissionen mot Förenade kungariket (REG 1983, s. 2265; svensk specialutgåva, volym 7, s. 199), punkt 12. Se även domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 11, och dom av den 17 juni 1999 i mål C-166/98, Socridis (REG 1999, s. I-3791).

att den lämpligaste metoden för att bedöma förhållandet mellan skatten på öl och skatten på vin var att undersöka skattens verkan i förhållande till respektive varas volym, alkoholhalt och pris. [20]

52. Den metoden ger i förevarande fall följande resultat.

53. Vad gäller skillnaden i skattepåslag per volymenhet [21] kan det konstateras att skatten på en liter öl med en genomsnittlig alkoholhalt (5,2 volymprocent) [22] är 7,64 kronor [23], medan skatten på en liter vin med en alkoholhalt i intervallet 8,5–15 volymprocent uppgår till 22,08 kronor. Skattepåslaget per volymenhet är således tre [24] gånger högre för vin än för öl. Detta har emellertid inte någon större betydelse i förevarande fall, då det är normalt med skillnader i skattepåslag per volymenhet i ett skattesystem där alkoholhalten ligger till grund för beskattningen.

54. Vad gäller skillnaden i skattepåslag på grundval av alkoholhalten gäller följande: Skatten per volymprocent alkohol är cirka 20 procent högre för vin som har en alkoholhalt på 12,5 volymprocent än för öl (1,77 kronor jämfört med 1,47) och cirka 36 procent högre för vin med en alkoholhalt på 11 volymprocent (2 kronor jämfört med 1,47). Skatten per volymprocent alkohol för ett vin med en alkoholhalt på 10 volymprocent, en ännu lägre alkoholhalt, är nästan 50 procent högre än för öl. Det behöver väl knappast nämnas att det är uppenbart att alkoholhalten är den mest relevanta bedömningsgrunden i det förevarande fallet, då det är den som utgör beskattningsgrunden.

55. Jämförelsen avseende punktskattens inverkan på det slutliga försäljningspriset för varorna i fråga är däremot vanskligare. Detta beror framför allt på att parterna inte är överens om vilka priser som skall läggas till grund för beräkningen. Enligt kommissionen, som utgår från officiell statistik från Systembolaget, är det relevanta prisintervallet 41–70 kronor för en flaska på 75 cl (motsvarande 55–93 kronor per liter), vilket intervall påstås stå för 79 procent av vinförsäljningen. Det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för en liter vin med en alkoholhalt på 12,5 volymprocent är 65,33 kronor, medan det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för en liter öl med en alkoholhalt på 5,2 volymprocent är 30,33 kronor. Den svenska rege-

20 — Dom av den 12 juli 1983 i det ovannämnda målet kommissionen mot Förenade kungariket, punkt 18.

21 — Jag förutsätter härvid att samma volym skall beaktas för båda dryckerna.

22 — Både kommissionen och den svenska regeringen har utgått från denna alkoholhalt för öl.

23 — Öl beskattas med 1,47 kronor per liter för varje volymprocent alkohol: 1,47 × 5,2 = 7,64.

24 — 2,89.

ringen anser för sin del att 69,58 kronor [25] är ett mer rättvisande genomsnittligt slutligt försäljningspris för en liter vin med en alkoholhalt på 12,5 volymprocent. Om man använder sig av kommissionens uppgifter som utgångspunkt för beräkningen utgör punktskatten 33,8 procent av det slutliga priset medan priset för vin före skatt (30,18 kronor/liter) ökar med cirka 73 procent efter påslag för punktskatt och med 116 procent efter påslag för mervärdesskatt. Om man i stället utgår från de siffror som den svenska regeringen gjort gällande, det vill säga ett pris för vin före skatt på 33,584 kronor/liter, blir dessa värden 31,7 procent, 54,7 procent respektive 107 procent. Vad gäller öl har Konungariket Sverige inte bestritt kommissionens uppgifter. [26] Enligt dessa utgör punktskatten cirka 25,2 procent av det slutliga försäljningspriset medan priset för en liter öl före skatt (16,62 kronor) ökar med 45,9 procent efter påslag för punktskatt och med 82,4 procent efter påslag för mervärdesskatt. Det säger sig självt att det, inom kategorin viner som beskattas med 22,08 kronor/liter (viner med en alkoholhalt på 8,5–15 volymprocent), är de billigaste vinerna med den lägsta alkoholhalten som i prishänseende påverkas mest av skatten.

56. De ovan redovisade uppgifterna visar, oavsett vilka kriterier som används för jämförelsen, att punktskatteuttaget på de vinkategorier som konkurrerar med öl är betydligt högre än det som tillämpas för öl.

57. För att avgöra huruvida ett visst nationellt skattesystem är förenligt med förbudet i artikel 90 EG måste det slutligen göras en prövning av huruvida skattesystemet är diskriminerande.

58. Domstolen har i detta avseende klargjort att den diskriminerande verkan som avses i artikel 90 första stycket EG följer av själva skillnaden i beskattning. Eftersom det är fråga om liknande varor som i stor utsträckning är jämförbara, omfattar förbudet i första stycket nämligen varje skattemekanism som är av det slag att den lägger högre skatter eller avgifter på importerade varor än på inhemska varor. Vid den bedömning som skall göras enligt andra stycket skall däremot, till följd av svårigheten att göra en tillräckligt exakt jämförelse mellan de ifrågavarande varorna, ett mer omfattande kriterium användas, nämligen frågan huruvida det aktuella beskattningssystemet indirekt skyddar de inhemska varorna. [27]

59. Denna bedömning är utan tvekan den svåraste att göra, av de olika bedömningar som en prövning enligt artikel 90 EG inne-

25 — Detta pris utgår från de 22 mest sålda vinerna, däribland både vin på flaska och vin i pappförpackningar, i den mest sålda priskategorin (61–70 kronor per flaska).

26 — Det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för en liter öl med en alkoholhalt på 5,2 volymprocent är enligt kommissionen 30,33 kronor.

27 — Dom av den 27 februari 1980 i det ovannämnda målet kommissionen mot Förenade kungariket, punkt 9. Se även den tidigare meddelade domen i det ovannämnda målet Fink-Frucht. Tendensen i rättspraxis att det skall göras en helhetsbedömning enligt artikel 90 EG, utan att det görs någon tydlig åtskillnad mellan tillämpningen av första respektive andra stycket (fotnot 15 ovan), ger emellertid stöd för uppfattningen att skattesystemets skyddande verkan är det avgörande kriteriet för att avgöra huruvida denna bestämmelse har åsidosatts.

fattar, och den skulle i ett fördragsbrottsförfarande kunna innebära att kommissionen ålades en bevisbörda som den endast svårligen skulle kunna uppfylla.

60. Domstolen har emellertid underlättat fullgörandet av denna bevisbörda genom att precisera att det, för att artikel 90 andra stycket EG skall vara tillämplig, räcker att det fastställs att en viss skattemekanism ”*kan*, till följd av dess utformning, ha den skyddande effekt som anges i fördraget”. [28] Domstolen tillade därefter följande: ”Utan att förringa betydelsen av de kriterier för bedömning som kan härledas från statistiska uppgifter från vilka effekten av en viss skattebestämmelse kan mätas, kan man inte begära att kommissionen skall lägga fram sifferuppgifter om den faktiska beskaffenheten av det omtvistade skattesystemets skyddande effekt.” [29]

61. I domen angående skattesystemet för vin och öl i Belgien förkastade domstolen emellertid kommissionens uppfattning att, om det väl fastställts att det finns ett konkurrensförhållande mellan två varor, varje skillnad i skattesats strider mot artikel 90 andra stycket EG, då skatterna tillämpas på samma beräkningsunderlag. Domstolen preciserade vidare att bedömningen av om en viss skattepålaga är förenlig med denna bestämmelse ”skall göras med hänsyn till denna pålagas inverkan på konkurrensförhållandet mellan varorna i fråga”. [30] Enligt domstolen är ”[d]en avgörande frågan … därför … om denna pålaga är sådan att den kan inverka på den relevanta marknaden genom att *minska den potentiella konsumtionen av de importerade varorna till förmån för konkurrerande inhemska varor*”. Domstolen slog i samma dom fast att ”man vid bedömningen av om det faktiskt föreligger en skyddande verkan inte [kan] bortse från den skillnad som finns när det gäller försäljningspriset på öl respektive … vin”. [31]

62. Konungariket Sverige har med hänvisning till denna dom hävdat att kommissionen inte har uppfyllt sin bevisbörda i förevarande mål, då den bortsett från den betydande prisskillnaden mellan de båda varorna i fråga. Enligt Konungariket Sverige borde denna prisskillnad ha föranlett kommissionen att dra slutsatsen att skillnaden i skattepåslag inte kunde påverka konsumenternas val.

63. Detta är den svenska regeringens huvudargument och utgör själva kärnan i dess försvar. Jag kommer därför först att undersöka huruvida det finns fog för denna

28 — Dom av den 27 februari 1980 i det ovannämnda målet kommissionen mot Förenade kungariket, punkt 10. Min kursivering.

29 — Ibidem, punkt 10.

30 — Domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 15.

31 — Ibidem, punkt 16. Min kursivering.

uppfattning, innan jag eventuellt fortsätter min analys. Det är härvid nödvändigt att kort erinra om bakgrunden till den av Konungariket Sverige åberopade domen samt de slutsatser domstolen drog i det målet.

64. I nämnda mål lade kommissionen Konungariket Belgien till last att mervärdesskattesatsen för vin var cirka 6 procent högre än den för öl. Efter en analys drog domstolen slutsatsen att skillnaden i beskattning inte var sådan att den kunde påverka konsumenternas val. Domstolen ansåg i synnerhet att kommissionen inte hade visat att prisskillnaden mellan de konkurrerande öl- och vinsorterna var så liten att skillnaden på 6 procent mellan mervärdesskattesatserna för de båda varorna kunde påverka konsumenternas beteende och, således, ha en skyddande verkan för öl. [32]

65. Det är nödvändigt att göra en mer ingående analys av omständigheterna i det målet för att bättre förstå innebörden av de slutsatser som domstolen drog och för att bedöma huruvida samma slutsatser kan dras i förevarande fall, vilket den svenska regeringen har hävdat.

66. Den belgiska regeringen uppgav i det målet att priset för en liter öl, inklusive alla skatter, uppgick till 29,75 BEF, medan motsvarande pris för en liter vin av jämförbar kvalitet var 125 BEF. Eftersom domstolen förkastade de argument som kommissionen framfört för att ifrågasätta riktigheten av dessa uppgifter, måste det antas att dessa legat till grund för domstolens analys i målet. Det slutliga försäljningspriset för vin i Belgien, inklusive mervärdesskatt, var således cirka *fyra gånger* [33] högre än priset för öl, medan skillnaden mellan mervärdesskattesatserna för öl och vin, såsom nämnts ovan, var 6 procent (25 procent för vin och 19 procent för öl).

67. Generaladvokaten Vilaça konstaterade i sitt förslag till avgörande [34] i det målet, vilket domstolen i huvudsak följde på denna punkt, att om man tillämpade en enhetlig mervärdesskattesats på 25 procent, och således höjde skattesatsen för öl med 6 procentenheter, skulle prisskillnaden mellan de båda varorna minska med 1,5 BEF (från 95,25 till 93,75 BEF), medan en enhetlig skattesats på 19 procent, det vill säga en sänkning av skattesatsen för vin, skulle leda till en minskning av prisskillnaden med 6 BEF (från 95,25 till 89,25 BEF). Prisskillnaden mellan öl och vin

32 — Ibidem, punkt 18.

33 — 4,2 gånger. Om man utgår från priset exklusive mervärdesskatt (100 BEF för vin och 25 BEF för öl) är priset för vin exakt fyra gånger högre än priset för öl.

34 — Förslag till avgörande föredraget den 26 februari 1987 i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien (REG 1987, s. 3299), punkt 102 och följande punkter.

skulle inte i något av fallen förändras särskilt mycket (-1,5 procent vid en enhetlig skattesats på 25 procent och -6,3 procent vid en enhetlig skattesats på 19 procent). I det första fallet, vilket var det mest sannolika att döma av den belgiska regeringens uttalanden under rättegången, skulle priset för en liter öl öka med 5 procent, medan i det andra fallet priset för en liter vin skulle minska med 4,8 procent. [35]

68. Jag ska nu övergå till att jämföra omständigheterna i förevarande mål med dem som jag redogjort för ovan, för att se om de slutsatser som domstolen drog i målet kommissionen mot Belgien gör sig gällande även i förevarande mål.

69. Om man utgår från de uppgifter som Konungariket Sverige [36] har åberopat, eller som i vart fall inte har bestritts av den staten, och tillämpar den punktskattesats som gäller för öl, det vill säga 1,47 kronor per volymenhet alkohol, på en liter vin med en alkoholhalt på 12,5 volymprocent, erhålls en minskning av priset, i absoluta tal, med 4,63 kronor/liter (0,50 euro) [37] eller en minskning, uttryckt i procent, med 6,65 procent. Prisskillnaden mellan öl och vin skulle då minska med 11,8 procent, men vin skulle alltjämt vara cirka två gånger dyrare än öl. [38]

70. Kan man på grundval av dessa uppgifter, i analogi med vad domstolen funnit i sin dom i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, dra slutsatsen att prisskillnaden mellan öl och vin i Sverige är så stor att skillnaden på 20 procent [39] mellan de punktskattesatser som tillämpas på de två dryckerna inte kan påverka konsumenternas beteende?

71. Enligt min mening måste denna fråga besvaras nekande. En jämförelse av uppgifterna i förevarande mål med dem som förelåg i målet kommissionen mot Belgien ger vid handen att det är fråga om två olika situationer. Domstolen kunde i det målet utgå från att en eventuell sänkning av priset för vin med cirka 5 procent inte skulle påverka konsumenternas val, med hänsyn till att priset för vin var fyra gånger högre än priset för öl. Detsamma kan inte med säkerhet hävdas i förevarande mål, om man inte beaktar andra faktorer än priset. I förevarande fall är vinpriset endast två gånger högre än ölpriset och den eventuella sänkningen av vinpriset skulle bli omkring 6,5 procent. [40] I princip gäller att ju mindre skillnaden är

35 — Se det ovannämnda förslaget till avgörande av generaladvokaten Vilaça, punkt 109.

36 — Jämförelsen avser det genomsnittliga priset för en liter vin med en alkoholhalt på 12,5 volymprocent. Det är uppenbart att det vid en jämförelse som utgår från billigare viner med en lägre alkoholhalt, men som tillhör samma beskattningskategori, föreligger en lägre prisskillnad, medan, som nämnts ovan, skillnaden i skattepåslag till nackdel för vin är högre.

37 — I beräkningen har även ett påslag för mervärdesskatt med 25 procent beaktats.

38 — Priset för vin skulle då vara 2,1 gånger högre än för öl, i stället för 2,3 gånger högre.

39 — Detta är skillnaden vid en jämförelse mellan punktskattesatserna per volymenhet alkohol, om man utgår från ett vin med en alkoholhalt på 12,5 volymprocent.

40 — Prissänkningen blir större om man utgår från billigare vin med lägre alkoholhalt.

mellan försäljningspriserna för två varor som konkurrerar med varandra desto starkare är utbytbarheten mellan dessa varor. I ett sådant fall krävs följaktligen inte så stora prisförändringar för att konsumenterna skall välja bort den ena varan till förmån för den andra.

72. Mot bakgrund av vad ovan anförts anser jag att det saknas fog för Konungariket Sveriges uppfattning att man redan på grundval av den existerande skillnaden i försäljningspris mellan öl och vin kan utesluta att skillnaden mellan de punktskattesatser som tillämpas på de två varorna kan påverka konsumenternas val.

73. Eftersom jag har kommit till denna slutsats på grundval av de uppgifter som den svenska regeringen har åberopat, kommer jag inte att gå närmare in på frågan huruvida den jämförelsemetod som den svenska regeringen har använt sig av, bestående i att priset för en liter vin jämförs med priset på en liter öl, är korrekt. Denna fråga har varit föremål för omfattande diskussioner mellan parterna under det skriftliga förfarandet. Jag nöjer mig här med att konstatera att den av kommissionen föreslagna metoden, bestående i en jämförelse mellan priset för ett glas vin och priset för ett glas öl, varvid glasen har olika volym, inte förefaller vara lämplig, särskilt med hänsyn till det sätt på vilket dessa varor säljs. Varorna säljs nämligen framför allt på Systembolagets försäljningsställen [41] och under sådana omständigheter att en jämförelse av dryckernas literpris utan tvekan är den som ligger närmast till hands. Detta gäller särskilt med hänsyn till den svenska genomsnittskonsumentens preferens för så kallade Bag-in-Box-viner, vilket har påpekats av den svenska regeringen i dess inlagor. [42] Kommissionen har inte lämnat några uppgifter som visar att dess jämförelsemetod är mer relevant, med hänsyn till de svenska konsumenternas vanor och marknadens beskaffenhet, än den som den svenska regeringen har föreslagit.

74. Jag skall nu övergå till att undersöka huruvida de uppgifter som kommissionen har lämnat gör att det kan anses visat att skattesystemet i fråga *kan* ha en skyddande verkan för handeln med öl till nackdel för handeln med vin.

75. Enligt kommissionen visar Systembolagets statistik klart att konsumenternas beteende påverkas av förändringar i priset som har sin grund i förändringar av de punktskattesatser som tillämpas på dessa varor. Kommissionen har hävdat att det av

41 — Försäljningen på restauranger och näringsställen som har licens förefaller inte överstiga 10 procent av den totala försäljningen.

42 — Bag-in-Box-systemet är en förpackningsmetod för vätskor som innebär att råvaran förpackas i en påse, som kan vara av plast eller av aluminium, som i sin tur placeras i en låda av kartong i syfte att underlätta transport och lagring. Denna förpackningstyp har blivit populär på grund av dess praktiska egenskaper och dess förmåga att öka vätskornas hållbarhet genom att lufttillförseln begränsas. Vin i sådana förpackningar säljs normalt i kvantiteterna 3, 5, 10 och 20 liter.

statistiken för år 1997, det år då sänkningen av punktskattesatsen på öl med 40 procent trädde i kraft, framgår dels att ölförsäljningen detta år ökade med 8,9 procent, vilket bröt de föregående årens trend med betydande nedgångar i ölförsäljningen, dels att vinförsäljningen samma år sjönk med 3,7 procent. År 2002, det år då punktskattesatsen på vin sänktes med 18,8 procent, ökade vinförsäljningen med 11 procent. Kommissionen har vidare framhållit att även om den totala vinförsäljningen ökat under perioden 1997–2001, har ölförsäljningen procentuellt sett ökat avsevärt mer. Kommissionen har slutligen anfört att medan försäljningsvolymerna för öl och vin låg på ungefär samma nivå år 1995, cirka 103 miljoner liter vardera, var försäljningsvolymen för öl år 2004 (cirka 173 miljoner liter) cirka 20 procent större än försäljningsvolymen för vin (cirka 139 miljoner liter). Detta gap mellan öl- och vinförsäljningen, som uppkommit efter skattesänkningen år 1997, beror enligt kommissionen på den skillnad mellan punktskattesatserna som infördes det året.

76. De uppgifter som kommissionen åberopat förefaller mig inte särskilt relevanta, framför allt av det skälet att de är för generella och inte gör det möjligt att utläsa den specifika försäljningsutvecklingen för de konkurrerande kategorierna. Därtill kommer att ölförsäljningen visserligen har ökat från 1997 till 2003, men att denna ökning inte har varit konstant. År 1998, året efter det år då skattesatsen sänktes, ökade ölförsäljningen endast med 2,8 procent, vilket är den lägsta ökningen under perioden 1997–2003, medan den år 1999 ökade med hela 15,4 procent, vilket klart överstiger den ökning som noterades år 1997, i samband med att punktskattesatsen sänktes. Efter år 1999 har den årliga försäljningsökningen, med undantag för år 2003, i stort sett legat konstant på cirka 10 procent. Detta tyder enligt min mening på att andra faktorer än skattefaktorn har haft betydelse för ökningen av ölförsäljningen under referensperioden och följaktligen även för det gap mellan öl- och vinförsäljningen som uppstått under denna period. Vad gäller vinförsäljningen visar Systembolagets försäljningsstatistik visserligen en nedgång år 1997, det år då den reducerade punktskattesatsen för öl började tillämpas, men redan påföljande år ökade försäljningen på nytt med 2,7 procent, vilket är nästan exakt samma ökning som noterades för ölförsäljningen det året (2,8 procent). Sedan år 1998 har vinförsäljningen ökat, om än inte konstant.

77. Mot bakgrund av vad ovan anförts anser jag att de av kommissionen åberopade uppgifterna på sin höjd visar att de svenska konsumenterna är känsliga för prisförändringar som har sin grund i ändringar av punktskattesatserna för dessa varor. Priskänsligheten framstår därvid som större vad

gäller vin [43], vilket överensstämmer med de inhemska konsumtionsvanorna som innebär en traditionell preferens för öl. Det framgår dessutom att den effekt i form av en försäljningsökning som en sänkning av punktskattesatsen får endast varar en begränsad tid och sannolikt upphör under det första året efter det att sänkningen genomförts.

78. Av den statistik som kommissionen åberopat kan man utläsa en viss elasticitet i efterfrågan på de aktuella varorna i förhållande till priset, vilket inte har bestritts av Konungariket Sverige. [44] Det är emellertid enligt min mening inte möjligt att ur denna statistik hämta tillräckligt relevanta data beträffande prisförändringarnas inverkan på konkurrensförhållandet mellan nämnda varor för att det skall vara *utrett* att försäljningsökningarna för öl och vin år 1997 respektive 2002 åtminstone delvis berodde på att konsumenterna bytte ut den ena varan mot den andra. Prisförändringarnas inverkan beror på den grad av konkurrens som råder mellan varorna och således på efterfrågans korselasticitet. Kommissionen har emellertid inte lämnat några uppgifter som kan underlätta bedömningen härav.

79. Det finns i detta sammanhang anledning att klargöra vilken bevisbörda som konkret åvilar kommissionen i ett fördragsbrottsförfarande som grundas på artikel 90 andra stycket EG.

80. Jag har redan nämnt ovan att domstolen inte begär att det skall vara utrett, genom statistik eller ekonometriska studier, att det omtvistade skattesystemet har en skyddande verkan och det är inte heller rimligt att kräva att kommissionen bevisar detta. [45] Domstolen kräver i stället att det visas att systemet *kan* få en sådan verkan. Det åligger med andra ord kommissionen att undersöka skattesystemets samtliga objektiva egenskaper, i syfte att bedöma huruvida det, med beaktande av den skatterättsliga situation som förelåg innan systemet infördes och av marknadens beskaffenhet, föreligger *sådana omständigheter att det kan presumeras att systemet påverkar den potentiella konsumtionen av varor från andra medlemsstater och konkurrensförhållandet mellan varorna i fråga.* [46] När det finns tillräckliga indicier som bekräftar kommissionens påstående ankommer det på den berörda regeringen att visa att det finns godtagbara skäl för skill-

43 — Den av kommissionen åberopade statistiken visar en större ökning av vinförsäljningen år 2002 än den försäljningsökning som noterats för öl år 1997, trots att sänkningen av punktskattesatsen för vin endast var hälften så stor som den tidigare sänkningen av punktskattesatsen för öl.

44 — Ökningen av vinförsäljningen år 2002, kort tid efter det att punktskatten sänkts, framgår även av den statistik som Konungariket Sverige har åberopat. Av den svenska regeringens inlagor framgår även att det är just den mer eller mindre höga, eller i vart fall betydande, elasticiteten i efterfrågan på alkoholdrycker i allmänhet som har gjort det möjligt för Konungariket Sverige att traditionellt använda skatteinstrumentet för att påverka priserna och därigenom konsumtionsvanorna. Regeringen har tidigare exempelvis lyckats förmå konsumenterna att övergå från att dricka spritdrycker till att konsumera varor med lägre alkoholhalt, särskilt vin, genom att höja skattesatsen på spritdrycker samtidigt som åtgärder vidtogs på andra områden.

45 — Det kan vara särskilt svårt att bevisa detta när det är fråga om varor som endast delvis är utbytbara mot varandra.

46 — Kommissionen har uppenbarligen en lättare bevisbörda ju starkare konkurrensförhållandet är mellan varorna i fråga. När varorna är praktiskt taget likadana räcker det i princip för kommissionen att visa att det finns en skillnad i beskattning av varorna.

naden i beskattning [47] eller att tillhandahålla sådana uppgifter att det kan uteslutas att det är fråga om ett åsidosättande av artikel 90 andra stycket EG. [48]

81. Denna fördelning av bevisbördan förefaller för övrigt inte stå i strid med domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, i vilket de uppgifter som den belgiska regeringen åberopade, och som utan framgång bestreds av kommissionen, bekräftade att de olika mervärdesskattesatser som tillämpades på vin och öl i princip inte påverkade konkurrensförhållandet mellan dessa varor. Uppgifterna vederlade därigenom kommissionens påstående att skattesystemet för dessa varor kunde ha en skyddande verkan.

82. Finns det i förevarande fall tillräckliga indicier för att det skall kunna presumeras att det omtvistade skattesystemet har en skyddande verkan?

83. Jag skall först undersöka detta systems egenskaper. Som den svenska regeringen har vitsordat innebar ändringen av skattelagstiftningen år 1997, genom vilken punktskattesatsen på öl sänktes med 40 procent, en *ändring av den likabehandling i skattehänseende* som tidigare gällde beträffande starköl och vin med en alkoholhalt på cirka 11 volymprocent. [49] Enligt det nuvarande systemet tas punktskatten visserligen ut per volymenhet alkohol för både öl och vin och påförs således utifrån ett objektivt kriterium som återspeglar produkternas egenskaper. *Däremot tillämpas olika beräkningsmetoder* för öl och för vin. [50] Punktskatten på öl beräknas nämligen genom att ett fast belopp multipliceras med dryckens alkoholhalt uttryckt i volymprocent, vilket innebär att *skatten per volymprocent alkohol är densamma oavsett vilken alkoholhalt drycken har*. Viner delas däremot in i fem kategorier beroende på deras alkoholhalt, och inom varje kategori *varierar skatten per volymprocent alkohol, från ett högsta belopp för viner med lägre alkoholhalt till ett lägsta belopp för viner med högre alkoholhalt*. I den fjärde kategorin, som består av viner som konkurrerar med starköl, varierar skattepåslaget från 2,45 kronor per volymprocent alkohol för vin med en alkoholhalt på 9 volymprocent till 1,47 kronor för vin med en alkoholhalt på 15 volymprocent. Skatten har således en större inverkan på priset på lättare viner, vilka är de billigaste vinerna och vilka står i ett särskilt starkt konkurrensförhållande till öl.

84. Jag skall efter detta undersöka den skillnad i beskattning av varorna i fråga som tillämpningen av det ovan beskrivna systemet ger upphov till. Som konstaterats

47 — Se exempelvis, angående beskattningen av denaturerad alkohol i Italien, dom av den 14 januari 1981 i mål 46/80, Vinal (REG 1981, s. 77).

48 — Det bör preciseras att detta inte utgör en omkastad bevisbörda. Kommissionen måste under alla omständigheter förebringa tillräcklig bevisning för att det *prima facie* kan anses visat att det finns en skyddande verkan.

49 — Detta framgår av de uppgifter som den svenska regeringen själv har lämnat.

50 — Det framgår inte av handlingarna i målet huruvida en och samma beräkningsmetod användes för både öl och vin före lagändringen år 1997.

ovan [51] framgår det av en jämförelse av skattepåslagen för öl respektive vin, oavsett vilka kriterier som används för jämförelsen (varornas volym, alkoholhalt eller pris), att de vinkategorier som konkurrerar med öl beskattas med en punktskatt som är *betydligt* högre än den som tillämpas för öl.

85. Vad gäller marknadens beskaffenhet kan det konstateras att det i princip är ostridigt att de svenska konsumenterna är känsliga för prisförändringar som har sin grund i ändringar av skattesystemet för varorna i fråga. Inte heller kan det av en jämförelse av varornas försäljningspris, utifrån de uppgifter som den svenska regeringen har tillhandahållit, uteslutas att skillnaden i beskattning av varorna kan påverka konkurrensen. [52] Den statistik som den svenska regeringen har åberopat, och av vilken det framgår att vinförsäljningen under perioden 1996–2003 procentuellt sett har ökat mer än ölförsäljningen, utgör inte i sig ett bevis på att det aktuella skattesystemet saknar en skyddande verkan. [53]

86. Under dessa omständigheter ger uppgifterna i målet enligt min mening tillräckligt stöd för att skattesystemet i fråga skall anses kunna påverka den potentiella konsumtionen av vin och missgynna denna vara, som huvudsakligen importeras från andra medlemsstater, i förhållande till öl, som huvudsakligen tillverkas i Sverige och som ”utgör de[n] mest relevanta [referensvaran] sett utifrån konkurrensen”. [54] De argument som Konungariket Sverige har framfört föranleder enligt min mening inte någon annan bedömning. Jag anser därför att talan skall bifallas.

V — Rättegångskostnader

87. Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Konungariket Sverige skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Konungariket Sverige i enlighet med mitt förslag till avgörande har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

51 — Se ovan punkterna 52–56.

52 — Se ovan punkterna 63–73.

53 — Se domen i det ovannämnda målet 168/78, kommissionen mot Frankrike.

54 — Se, för ett liknande resonemang, domen av den 12 juli 1983 i det ovannämnda målet kommissionen mot Förenade kungariket, punkt 27.

88. Republiken Lettland skall i egenskap av intervenient bära sin rättegångskostnad i enlighet med artikel 69.4 i rättegångsreglerna.

VI — Förslag till avgörande

89. Mot bakgrund av vad ovan anförts föreslår jag att domstolen

— fastställer att Konungariket Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 90 andra stycket EG genom att tillämpa en punktskatt på vin som konkurrerar med öl som relativt sett är högre än den punktskatt som tillämpas på öl,

— förpliktar Konungariket Sverige att ersätta rättegångskostnaderna, och

— förordnar att Republiken Lettland skall bära sin rättegångskostnad.